

Nr 329.

Av herr **Magnusson** i Skövde, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 99, med förslag till lag om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.*

I en av hr von Hofsten framburen, av undertecknad och herr Emil Bengtsson undertecknad motion vid 1917 års riksdag hemställdes om vissa ändringar i då framlagda förslag till förfogandelag, bl. a. i fråga om dess inverkan på förut ingångna privaträttsligt bindande avtal. I motiveringen, till vilken jag ber få hänvisa, påpekas »frånvaron av föreskrift, huru förhållas skall, om någon i följd av förfogandelagens tillämpning blir urståndsatt eller endast med stor förlust i stånd att fullgöra åtaganden, vartill han före ett förordnande enligt (förfogande)lagen genom bindande avtal blivit förpliktigad». Såsom exempel påvisades, »om en lantbrukare uppgjort leveranskontrakt angående hö, och sedermera genom förfogandelagens tillämpning visserligen icke hö kommer under förbud, men i stället andra ämnen, som kunna till foder användas, bliva härifrån uteslutna, och i följd därav hö så efterfrågat, att det icke utan stora kostnader kan anskaffas, skall då lantbrukaren vara skyldig fullgöra leveranskontraktet även med risk att därigenom icke erhålla foder för egna djur».

Till detta exempel kan läggas de s. k. »mjölkarrendatorerna», som talrikt förekomma i Skaraborgs län, och som ingått ett nyttjanderättsavtal, där arrendatorn avtalat om arrende av jordegendom mot att i arrendeavgift lämna viss kvantitet oskummad mjölk dagligen. Arrendet erlägges vanligen i sin helhet medelst mjölkleverans. Några bestämmelser angående mjölkens pris äro i regel icke intagna i arrendekontraktet, vadan arrendatorn oavsett det stegrade priset på mjölken har att leverera samma mjölmängd. Mjölkspriset var ju under en lång tidrymd före

världskriget så konstant, att det ansågs alldeles överflödigt — om ens någon tanke ägnades däråt — att stipulera några särskilda villkor om återgång av kontrakt, minskad mjölkkvantitet e. d. för det fall, att genom mjölkprisets stegring arrendesumman skulle bli oskäligt hög. Än mindre kunde man förutse, att, genom förfogandelagens tillkomst och därpå grundade beslag av foderämnen samt den inträdda knappheten på sådana, ja omöjligheten att anskaffa en del, möjligheterna för mjölkproduktion skulle i hög grad inskränkas. Givetvis ha berörda s. k. mjölkarrendatorer därigenom kommit i ett alldeles ohållbart och ekonomiskt förlustbringande läge. Mjölkpriset är nu överallt på landsbygden omkring fyrdubblat och visar tendens till ytterligare stegring. Genom detta ha arrendebe-
loppen för här nämnda arrendatorer blivit orimligt höga, men därjämte ha möjligheterna att producera tillräckligt mjölk för arrendeavtalets fullgörande väsentligen kringskurits, och måste den felande kvantiteten lösas i reda penningar efter gällande mjölkpris. Även om man beaktar, att förhållandena göra en viss stegring av arrendeavgifterna befogad, är dock stegringen i här berörda fall alldeles för stor och för arrendatorn helt enkelt ruinerande.

Det torde vara ställt utom tvivel, att såväl här omnämnda »mjölkarrendatorer» som många andra av tidigare leveransavtal bundna personer genom förfogandelagens tillkomst tillskyndats ökade svårigheter och även förluster. Det synes mig därför ock förenligt med rättvisa och billighet att söka finna någon utväg, varigenom förlusterna begränsas. Huru detta skall ske är givetvis svårt för enskild motionär att utreda, men synes mig, att utskottet härtill sitter inne med förutsättningar och möjligheter.

På grund av det anförda tillåter jag mig därför hemställa,

att Kungl. Maj:ts förslag till förfogandelag fullständigas med föreskrifter såväl angående villkoren för förfogandelagens användning vid reglering av förhållanden, som i lagen avses, genom privaträttsligt bindande avtal, som ock angående verkan av förfogandebesluts meddelande å dessförinna slutna avtal, vilkas fullgörande påverkas av förfogandebeslutet.

Stockholm den 8 mars 1918.

Karl Magnusson
i Skövde.
